

SVĚDEČNÉ – NÁHRADA UŠLÉHO VÝDĚLKU

Podle § 79 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, správní orgán hradí hotové výdaje a ušlý výdělek zejména osobám v souvislosti s výkonem funkce opatrovníka a s opatrováním podkladů pro vydání rozhodnutí (tj. svědkům, osobám, jímž bylo uloženo předložit správnímu orgánu určitou listinu, věc nebo strpět na místě její ohledání, ale také osobám podávajícím vysvětlení).

Nárok na náhradu musí být uplatněn do 8 dnů poté, co náklady vznikly, jinak zaniká. Jde o lhůtu prekluzivní (nelze ji prodloužit) a hmotněprávní.

Rozsah je upraven v prováděcí vyhlášce, kterou je vyhláška č. 520/2005 Sb., o rozsahu hotových výdajů a ušlého výdělku, které správní orgán hradí jiným osobám, a o výši paušální částky nákladů řízení.

Náhrada ušlého výdělku se posuzuje jako **zdanitelný příjem** (příjem podléhající dani z příjmu), přičemž povinnost zdanit jej má správní orgán, který osobu k jednání předvolal.

Náhrada ušlého výdělku podléhá také **odvodu pojistného na veřejné zdravotní pojištění**. Správní orgán jako plátce náhrady je povinen předvolanou osobu přihlásit u příslušné zdravotní pojišťovny jako svého zaměstnance – den, kdy se osoba dostaví ke správnímu orgánu, je dnem nástupu do zaměstnání a dnem skončení zaměstnání. Správní orgán je povinen uvést i takového „jednodenního zaměstnance“ v přehledu plateb pojistného ve smyslu § 25 odst. 3 zákona č. 592/1992 Sb., o pojistném na veřejné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Doporučený postup – **svědek v zaměstnaneckém poměru**:

1. Současně s předvoláním osoby k podání svědecké výpovědi zaslat poučení o úhradě hotových výdajů a ušlého výdělku, včetně „Potvrzení zaměstnavatele“ (vzor 3). V tomto Potvrzení zaměstnavatel potvrdí nejen výši průměrného hrubého hodinového výdělku potřebného pro výpočet výše ušlého výdělku, ale také to, zda den, kdy je svědek předvolán, je jeho pracovním dnem, jaká byla jeho pracovní doba a místo výkonu práce, a že mu bylo poskytnuto volno bez náhrady mzdy.
2. Při uplatnění nároku na úhradu svědečného je vhodné požádat svědka o vyplnění „Žádosti o úhradu ušlého výdělku“ (vzor 1), která obsahuje také Čestné prohlášení a Souhlas se zpracováním osobních údajů (bez tohoto by mzdová účtárna neměla náhradu ušlého výdělku vyplatit).
3. Osobám, které jsou v zaměstnaneckém nebo obdobném poměru je třeba po skončení jednání vystavit „Potvrzení pro zaměstnavatele“ (vzor 4).
4. Rozhodnutí o přiznání úhrady svědečného – je třeba uvádět samostatné výroky o úhradě ušlého výdělku a o úhradě hotových výdajů – jízdného (náhrady cestovních

výdajů nejsou předmětem daně z příjmu ani nepodléhají odvodu pojistného na veřejné zdravotní pojištění).

5. Pravomocné rozhodnutí, včetně kopie „Žádosti o úhradu ušlého výdělku“ (opatřené poznámkou, že souhlasí s originálem a podpisem úřední osoby – pro potřeby účtárny by měla taková kopie stačit, ale záleží na praxi každého jednotlivého úřadu) předat mzdové účtárně. Ta z částky přiznané svědkovi jako úhrada ušlého výdělku srazí daň z příjmu a odečte částku odpovídající pojistnému na všeobecné zdravotní pojištění a svědkovi vyplatí čistý ušlý výdělek (nejpraktičtější je převod na bankovní účet). Svědci jsou pro účely platby zdravotního pojištění evidováni jako tzv. jednodenní zaměstnanci (pojišťovny pro ně mají vytvořený kód Q). Cestovné vyplatí v přiznané částce.

Doporučený postup – svědek jako OSVČ

1. Předvolání ke správnímu orgánu by mělo obsahovat poučení, že je-li předvolávaná osoba výdělečně činná jinak než v pracovním poměru nebo v poměru obdobném pracovnímu poměru a bude v rámci svědečného žádat náhradu ušlého výdělku za dobu účasti u správního orgánu, je třeba předložit poslední pravomocný platební výměr orgánu vykonávajícího správu daně, jenž předchází dni, za který bude náhrada ušlého výdělku požadována (je třeba doložit základ daně z příjmu). Pokud není možné výši ušlého výdělku zjistit tímto způsobem, přísluší předvolané osobě náhrada za ztrátu na výdělku za hodinu v částce odpovídající výši minimální mzdy za hodinu podle nařízení vlády o minimální mzdě, nejvýše však osminásobek této částky za jeden den (minimální mzda od 1.1.2016 zde - <http://www.mpsv.cz/cs/22117>) .
2. Při uplatnění nároku na úhradu svědečného je vhodné požádat svědka o vyplnění „Žádosti o úhradu ušlého výdělku“ (vzor 2), která obsahuje také Čestné prohlášení o postavení svědka z hlediska odvodu na zdravotní pojištění.
3. Rozhodnutí o přiznání úhrady svědečného – je třeba uvádět samostatné výroky o úhradě ušlého výdělku a o úhradě hotových výdajů – jízdného (náhrady cestovních výdajů nejsou předmětem daně z příjmu ani nepodléhají odvodu pojistného na veřejné zdravotní pojištění).
4. Pravomocné rozhodnutí, včetně kopie „Žádosti o úhradu ušlého výdělku“ (opatřené poznámkou, že souhlasí s originálem a podpisem úřední osoby – pro potřeby účtárny by měla taková kopie stačit, ale záleží na praxi každého jednotlivého úřadu) předat mzdové účtárně. Ta svědkovi vyplatí celou přiznanou částku (bez jakýchkoliv odvodů a srážek), nejlépe převodem na bankovní účet.